

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

ΜΑΘΗΜΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

ΟΛΓΑ ΚΑΤΣΟΥΝΗ, ΕΛΕΑΝΑ ΓΚΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΟΥΡΛΙΩΤΑΚΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΑΡΙΔΗΣ

νέο φροντιστήριο

νέο φροντιστήριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ (Α1)

Για τον συγγραφέα του κειμένου 1 η ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων αποτελεί λυτρωτική απόλαυση. Αρχικά, διότι συνιστά δημιουργικό τρόπο αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου του και τον ωθεί σε εσωτερικές αναζητήσεις. Μέσω της λογοτεχνικής ανάγνωσης νιώθει αυτοπεποίθηση και επικοινωνεί έμμεσα με τους συγγραφείς. Τέλος, ο χρόνος αφιέρωσης στην ανάγνωση βιβλίων αποτελεί μελλοντική επένδυση, ενώ έχει θεραπευτικό χαρακτήρα αφού παρέχει διαχρονικά θάρρος στην ψυχή του ανθρώπου.

(63 λέξεις)

B1.α. Λάθος «Προσωπικά το θεωρώ μία δημιουργική ενασχόληση»

β. Λάθος «Οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες σε όλη τη διάρκεια της μέρας και της νύχτας που τείνουν να ενοποιηθούν σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο»

γ. Λάθος «Γράφει μες στη μνήμη του», «γράφει με τα έργα του», «Έχει γράψει μέσα στην καρδιά του»

δ. Λάθος «Μέσα στην Ιστορία του κόσμο, οι φημισμένοι...καθένας με τον τρόπο του, γράφουν»

ε. Σωστό «Και να η θαυματουργή ίαση της λογοτεχνίας. Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή», «Ίσως γιατί το γράφειν – συνειδητό ή όχι...που τελικά τους καταβάλλει»

B2 α.

Ο συγγραφέας επικαλείται το συναίσθημα ως τρόπο πειθούς με σκοπό να ευαισθητοποιήσει τον δέκτη στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Συγκεκριμένα, αξιοποιεί ως μέσα επίτευξης του σκοπού του τόσο τα σημεία στίξης, όσο και τα σχήματα λόγου.

Εισαγωγικά: «Ανέβασα πυρετό», χρησιμοποιεί τα εισαγωγικά για να δηλώσει μεταφορά

Θαυμαστικό: «τι ειρωνεία!», χρησιμοποιεί το θαυμαστικό για να δηλώσει ειρωνεία

Προσωποποίηση: «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή.», δίνει έμπυχες ιδιότητες στη λογοτεχνία, προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή από τον αναγνώστη η δύναμη που ασκεί στον άνθρωπο και να κάνει την αφήγηση πιο ζωντανή.

Μεταφορά: «Αν στην εφηβεία μου έκλεβα χρόνο για διάβασμα», διευρύνει τη σημασία της λέξης, προσδίδοντας στη γλώσσα δύναμη και πλούτο, διεγείροντας τα συναισθήματα του δέκτη.

Το ύφος καθίσταται πιο οικείο και άμεσο.

B2.β.

Πρόκειται για ένα ρητορικό ερώτημα, το οποίο αξιοποιείται από τον συγγραφέα με σκοπό να ευαισθητοποιήσει και να προβληματίσει τον αναγνώστη σχετικά με την αξία του «γράφειν», κυριολεκτικά και μεταφορικά. Παραθέτοντας ένα ερώτημα σε ευθύ λόγο, ενεργοποιεί τον αναγνώστη και κεντρίζει το ενδιαφέρον του, δημιουργώντας έναν διάυλο επικοινωνίας και οικοδομώντας ένα κλίμα διαλόγου κάνοντας το ύφος πιο άμεσο.

B3.

Το «γράφειν» προσφέρεται στην υπηρεσία κάθε ανθρώπου, προκειμένου να κερδίσει τη μάχη με τον χρόνο. Αναλυτικότερα, οι άνθρωποι καταγράφοντας, κυριολεκτικά και μεταφορικά τις ιδέες, τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, καταφέρνουν να αφήσουν το στίγμα τους και να μνημονεύονται από τις επόμενες γενιές. Μάλιστα, η διαδικασία της γραφής συμβάλλει καθοριστικά τόσο στην εξέλιξη του πολιτισμού, όσο

και στη διατήρηση και προβολή της ιστορίας. Επομένως, το «γράφειν» αποτελεί το αντίδοτο που αντιμετωπίζει το πεπερασμένο της ανθρώπινης ύπαρξης.

ΘΕΜΑ Γ

Το θέμα που θίγει ο κορυφαίος ποιητής μας Τίτος Πατρίκιος είναι ο ρόλος της ποίησης και οι κρίσιμες στιγμές στις οποίες επεμβαίνει στις ζωές μας. Τέτοιες είναι οι στιγμές ενδοσκόπησης και απολογισμών της ζωής μας, όπως ρητά δηλώνεται από τα εισαγωγικά ρήματα / φράσεις : “εκεί που αναρωτιέσαι” , “εκεί που απορείς” που εισάγουν όλες τις διερωτήσεις για γεγονότα και επιλογές της ζωής που βρίσκονταν στο απυρόβλητο έως πρότινος. Η επαναφορά του προθετικού συνόλου “για πράγματα”, σε συνδυασμό με τη χρήση οριστικής έγκλισης (για τροπικότητα βεβαιότητας) αναδεικνύουν ακριβώς τις εδραιωμένες πεποιθήσεις μας περί της πραγματικότητας όσων καθόρισαν την πορεία του βίου μας. Όμως, έρχεται πάντα η στιγμή της διερώτησης, της αμφιβολίας, αυτού του βασανιστικού “και αν...” και αυτή είναι η στιγμή της ποίησης, κατά το ποιητικό υποκείμενο. Γιατί η ποίηση ανοίγει ορίζοντες πρωτόγνωρους ερμηνείας ευφάνταστης, όσο και διεισδυτικής. “Τα φάρμακά σου φέρε Τέχνη της Ποίησης” κατά τον Αλεξανδρινό μας ποιητή, τον Καβάφη, να μας δώσει τις διαισθητικές και εμπνευσμένες ερμηνείες που μόνο εσύ μπορείς και ξέρεις.

Στη δική μου ζωή η ποίηση είναι εύλογο να μη διαδραματίζει ένα ρόλο αντίστοιχης σπουδαιότητας με αυτόν που παίζει στη ζωή ενός ποιητή και ταυτόχρονα ανθρώπου με μακρά εμπειρία ζωής. Είμαι έφηβος και προτεραιότητά μου είναι να ζήσω, να μάθω, να αγαπήσω, ακόμη και να αποτύχω. Αργότερα πιστεύω ότι θα επικαλεστώ την ποίηση, για να με καθοδηγήσει. Ωστόσο, ήδη με έχει βοηθήσει να αντιμετωπίσω από άλλη οπτική γωνία καταστάσεις θλίψης, απογοήτευσης, αλλά και χαράς ή ενθουσιασμού. Με βοήθησε να τις διαχειριστώ πιο ώριμα, όσο, βέβαια, είναι δυνατό στην ηλικία μου.

ΘΕΜΑ Δ

ΘΕΜΑ: Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφορμή τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (300-350 λέξεις).

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου

Θεματικό δεδομένο: αφορμή από τα κείμενα 1 (αξία ανάγνωσης βιβλίων στον προσωπικό χρόνο) και 2 (σημασία της γραφής στην πορεία της ζωής ενός ανθρώπου).

Τίτλος

Βιβλία και νέοι

Φιλιαναγνωσία (!) νέων;

Εξωσχολική μελέτη: Ανάγκη ή σπατάλη;

Πρόλογος: Παρ’ όλο τον πολυεπίπεδο ευεργετικό ρόλο της ανάγνωσης βιβλίων, τόσο σε σχέση με την αξιοποίηση του ελεύθερου-προσωπικού χρόνου, όσο και με τα οφέλη που προκύπτουν από τη διαδικασία της μελέτης-γραφής κατά τη διάρκεια της ζωής μας, στη σημερινή εποχή με την εισβολή των ηλεκτρονικών μέσων αναρωτιόμαστε για τη σχέση μας με αυτήν.

Σχέση με την ανάγνωση βιβλίων

Τα τελευταία χρόνια έρευνες κοινωνιολόγων απέδειξαν πως ένας μεγάλος αριθμός νεοελλήνων δεν διαβάζει, δεν μελετά και προτιμά άλλους τρόπους ψυχαγωγίας. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός πως ανάμεσα στα άτομα αυτά μεγάλο ποσοστό είναι νέοι, μαθητές και απόφοιτοι ανώτερων και ανώτατων

σχολών. Αυτό είναι παράδοξο, αφού ίσα-ίσα η νεότητα είναι αυτή που κατεξοχήν θα έπρεπε να έχει προβληματισμούς και ευαισθησίες και η ανάγνωση είναι ο προνομιακός τρόπος ικανοποίησής τους. Την κρίση του βιβλίου πιστοποιεί όχι μόνο ο εξαιρετικά χαμηλός αριθμός πωλήσεων των βιβλίων μα και ο απογοητευτικός αριθμός αναγνωστών των ημερήσιων εφημερίδων. Περίπου μόνο ο ένας στους ένδεκα νεοέλληνες ενδιαφέρεται για τις ειδήσεις και αγοράζει εφημερίδες.

Βασικά αίτια του φαινομένου

- Οι γονείς, συνήθως, δεν αποτελούν παράδειγμα φιλιαναγνωσίας για τα παιδιά τους.
- Ο χρησιμοθηρικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης, ο τρόπος μετάδοσης των γνώσεων, που είναι απομνημονευτικός και μηχανιστικός, ο περιττός φόρτος εργασιών στο σπίτι και η λανθασμένη διδασκαλία της λογοτεχνίας, δημιουργούν αποστροφή από το βιβλίο.
- Η τηλεόραση, τα κινητά τηλέφωνα και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανταγωνίζονται το βιβλίο και τελικά επικρατούν, γιατί συναρπάζουν με τον ήχο και την εικόνα τους. Η κυριαρχία, μάλιστα, της εικόνας αποτρέπει την επαφή του ανθρώπου με το βιβλίο. Ο γραπτός λόγος, άλλωστε, είναι πιο σύνθετος και απαιτείται περισσότερη πνευματική προσπάθεια για την κατανόησή του. Αντιθέτως, η εικόνα είναι εύλωτη, επηρεάζει άμεσα το συναίσθημα και γι' αυτό ελκύει περισσότερο το άτομο συγκριτικά με το βιβλίο.
- Η βιομηχανία της μαζικής κουλτούρας αλλοτριώνει τον άνθρωπο και τον οδηγεί σε άσκοπη σπατάλη του ελεύθερου χρόνου του.
- Η έλλειψη δανειστικών βιβλιοθηκών
- Η μη προβολή τους από τα ΜΜΕ

Ωστόσο, ο ρόλος της ανάγνωσης βιβλίων στη διαχείριση του προσωπικού χρόνου σχετίζεται με:

- Την ανάγνωση ηλεκτρονικών αρχείων, άρθρων και βιβλίων με τη χρήση του διαδικτύου ιδιαίτερα κατά την περίοδο του εγκλεισμού. Το «ψηφιακό βιβλίο» υπήρξε το εργαλείο διατήρησης της επαφής των νέων με την εκπαιδευτική διαδικασία, το μέσο για τη συνέχιση της επαφής με τους εκπαιδευτικούς, το βοήθημα για την αποφυγή ακραίων αντιδράσεων κατά τη συγκεκριμένη περίοδο.
- Την αναζήτηση και ανάγνωση πληροφοριών στο διαδίκτυο για τις ανάγκες της σχολικής καθημερινότητας.
- Την ανάγνωση και στον προσωπικό χρόνο εκπαιδευτικών εγχειριδίων με στόχο την προετοιμασία για τις εξετάσεις. Τούτο, κυρίως, σχετίζεται με τις τελευταίες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Βέβαια, η ανάγνωση και η μελέτη βιβλίων έχουν συνδυαστεί με το σχολικό διάβασμα. Αυτό έχει προσλάβει στις συνειδήσεις μεγάλου μέρους των μαθητών υποχρεωτικό και δυσάρεστο χαρακτήρα. Κατ' επέκταση πολλοί νέοι αποστρέφονται το εξωσχολικό διάβασμα, το οποίο -εσφαλμένα - ταυτίζουν με τη σχολική μελέτη και επιλέγουν άλλους τρόπους ψυχαγωγίας στις ελεύθερες ώρες τους ή στο διάστημα των σχολικών διακοπών (π.χ. πολύωρη πλοήγηση στο διαδίκτυο).

Επίλογος

Επιλογικά, οι δυνατότητες που προσφέρουν τα σύγχρονα μέσα αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας. Στο μέλλον ίσως το έντυπο βιβλίο σταδιακά αντικατασταθεί από το ψηφιακό. Εντούτοις, η εύκολη πρόσβαση σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, οι διασυνδέσεις των ψηφιακών βιβλίων με επιπλέον πληροφοριακό υλικό και η ισότιμη πρόσβαση σε αυτά επιτρέπουν την υπόθεση ότι όχι μόνο δε θα μειωθεί η φιλιαναγνωσία μας, αλλά θα ενισχυθεί.